

KLASSEKAMPEN

Ansvarlig redaktør: Bjørgulv Braanen
Administrerende direktør: Marga van der Wal
Nyhetsssjefer: Kjell-Erik N. Kallset og Mari Skurdal
Kulturredaktør: Haakon Flemmen
Utenriksredaktør: Yohan Shanmugaratnam
Utviklingsredaktør: Katrine Ree Holmøy

Utgitt av © Klassekampen AS.
Ettertrykk og elektronisk videredistribusjon forbudt uten etter særskilt avtale.

St. Hans-fri

■ Vi har bak oss feiringen av sankt-hans, eller jonsok som den kalles i mange deler av landet. I dag falt sankthansaften på en mandag. Sankthansaften og -dagen er vanlige arbeidsdager, og det legger naturlig nok en demper på den tradisjonsrike feiringen. Sommer-solverv, da sola snur, har vært feiret i uminnelige tider her nord. Seiere om svøpte kirken midtsommertradisjonen i nye gevanter, som minnedag for Johannes Døperen. Navnet jonsok kommer av det norrøne jónsvaka, våkenatt for Jon, mens St. Hans, kommer fra den danske forkortningen av Johannes.

■ Jonsok ble feiret med lek, sang og dans, og ikke minst båltenning. Uansett alder og kjønn møttes folk ute i det fri for å feire og feste i skinnet av sankthansbålet. Fra reformasjonen på 1500-tallet motarbeidet kirken og myndighetene det de anså som en umoralsk feiring. Tradisjonen ble kanskje noe svekket, men har likevel en grunnfestet folkelig forankring i Norge, selv om den på ingen måte er like omfattende som den svenske og baltiske midtsommerfeiringen. I Norge, Danmark og i Finland har vi særlig opprettholdt tradisjonen med bål på sankthansaften. Mange steder er det også vanlig å brenne papirhekser på bålet, en tradisjon som skal ha kommet med tyske håndverkere som et symbol på hekser og onde ånder som skal holdes vekk.

■ I Sverige er «midsommaraften» fridag, og feiringen er lagt til helgen som ligger nærmest 24. juni. St. Hans som fridag har også hatt lange tradisjoner i Norge. Både i Gulatingsloven og Frostatingsloven var det forbud mot å arbeide på St. Hansdagen. Sankthans var også offentlig helligdag etter Christian Vs norske lov fram til 1771, da den ble opphevet ved festdagsreduksjonen. Den folkelige tradisjonen med fridag holdt seg likevel langt inn på 1800-tallet. Nedre Telemark, Søndre Vestfold og Oslofjord-området har holdt på tradisjonen lengst, og sankthans er fremdeles fridag flere steder i Vestfold. Tida er nå inne for igjen å gjøre sankthans til fridag i hele landet, for eksempel ved å flytte en annen fridag (Kristi himmelfartsdag?), gjerne slik svenskerne gjør, til nærmeste helg, med selve sankthansaften som fridag.

BJØRGULV BRAANEN

Radka Toneff

Kalenderen

25. JUNI

Jazzmusiker og komponist Ellen Radka Toneff ble født 25. juni 1952 i Oslo. Hun var datter av den bulgarske folkesangeren Toni Toneff, og vokste opp på Lambertseter og Kolbotn. Hun regnes som en av Norges fremste jazzvokalister og var og er en inspirasjonskilde for mange musikere.

Radka Toneff studerte ved Oslo

Musikkonservatorium

1971 til 1975. Hun var med i jazzrockbandet Unis, og startet i 1975 Radka Toneff Quintet. I sistnevnte spilte blant andre Arild Andersen, Jon Balke, Jon Ebersson and Jon Christensen. I 1979 begynte hun et samarbeid med den amerikanske komponisten og pianisten Steve Dobrogosz.

Toneff ga ut tre album, «Winter Poem» (1977), «It Don't Come Easy» (1979) og «Fairytale» (1982). Hun fikk Spellemannprisen 1977 som

Toneff, 1982.

beste vokalist for debutplata «Winter poem». Begge de to første platene var produsert av Arild Andersen og Lars Klevstrand. På den andre hadde Toneff skrevet flere av tekstene selv. Hun døde i oktober 1982. Musikkprisen Radka Toneff Minnepris er basert på et minnefond, forvaltet med royalty-inntekter av «Fairytale» og «Live in Hamburg». «Fairytale» ble i 2011 kåret til tidenes norske plate på oppdrag fra Morgenbladet.

HT

Rapport fra Handelshøyskolen BI.

25 år hos blårussen

Lars Thue

FOKUS

Jeg fikk høre det igjen på vår St. Hans-feiring på forskudd sist lørdag. En litt politisk ukorrekt ytring ble forklart med at jeg jobbet på BI, den suspekke utlekingsanstalten for landets blåruss. Da jeg for et par år siden meldte meg ut av SV og inn i Arbeiderpartiet, var det også noen som mente det skyldtes uheldig påvirkning fra arbeidsmiljøet. Prognosen var at glidningen mot høyre ville fortsette. Selv en fyr som meldte seg inn i Sosialistisk Folkeparti i 1969 og som trofast har stemt SV fram til valget i 2013, kunne tydeligvis ikke forventes å stå imot det tunge blå trykket fra utdanningsmaskinen i Nydalen i Oslo.

Det er tid for selvransakelse. Er jeg miljøskadd?

Vel, ingen røyk uten ild her heller. Både i BIs ledelse og blant de faglig ansatte har det i perioder vært tydelige representanter for faglige og politiske tilnærminger som samsvarer godt med det nyliberale skiftet. Og flertallet av studentene på BI hører ikke hjemme til venstre for midten.

Her er en sann historie: Jeg satt på Frognersterbanen fordypet i en

bok om framveksten av den europeiske sivilisasjon. Dette var rett før folkeavstemningen om EU i 1994, og noen av oss historikere på BI lurte på om vi skulle dra nytte av den omfattende debatten og utvikle et bredt orientert kurs om europeisk historie.

Rett overfor meg satt to ungdommer, og følgende samtale utviklet seg:

- Hva skal du begynne på etter videregående?
- Jeg skal begynne på BI.
- Hva lærer du der da?
- Å bli fort rik!
- Åh, der vil jeg også begynne!

Jeg puttet boka om den europeiske sivilisasjon tilbake i veska

«Det er tid for selvransakelse. Er jeg miljøskadd?»

og la fra meg ideen om et bredt anlagt historiekurs. Men studentens tenkemåte passet som hånd i hanske til økonomifagets forestillinger om «the economic man».

Men det skal ikke mye ild til for å lage mye røyk. Jeg kunne fortelle mange historier om møter med oppvakte, seriøse, hardt arbeidende og reflekterte studenter på BI gjennom de vel 25 år jeg har jobbet der. I 2013 gikk det 19.649 studenter på BI, fordelt på alle nivåer, fra bachelor til doktorgradsprogrammer og på mange forskjellige studieretninger, fordelt på studiestedene i Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Kristiansand og Drammen. Litt over halvparten var

jenter, og godt over halvparten var studenter på heltid.

Mangfoldet er stort også blant de faglig ansatte. På rekken av kontorer hvor jeg selv sitter, ved Institutt for innovasjon og økonomisk organisering, er vi tre historikere, en sosiolog, en sosialantropolog og en økonom.

Selv om jeg har glede av impulser fra mange faglige ansatte og studenter på BI, er det likevel kollegene i BIs Senter for næringslivshistorie som har utsatt meg for den mest omfattende påvirkningen. Senteret ble formelt en del av BI i 1989, og vi feirer i år vårt 25-års jubileum. Vi har bidratt til at omkring 60.000 studenter har hatt lærebøker med klart historiske perspektiver på pensum. Og vi har vært med å produsere rundt 60 bind næringslivshistorie.

Som en markering av jubileet har senterets tretten historikere nettopp utgitt boka «Næringsliv og historie» på Pax forlag. Her er det historisk artikler om blant annet norsk skipsfart, bankkriser, den norske arbeidslivsmodellen, morgenritualer og forholdet mellom kjønn og næringslivshistorie. For egen del har jeg svært vanskelig for å sette blårusslue på denne boka. Klassekampens lesere kan jo selv ta en sjekk.

Oppsummert tror jeg ikke BI kan klandres for mine politisk ukorrekte synspunkter. De er mitt eget verk.

Lars Thue
historiker
lars.thue@bi.no

Doonesbury

av G.B. Trudeau

MIN GODE PAUL! – VELKOMMEN!

'KVELD, AMY! ER NATE HER?

IT 6-25

SIKKERT OG VISS, PAUL! HVA BRINGER DEG HIT SÅ SENT?

BRITENE KOMMER, NATE, BRITENE KOMMER!

NÅ! SÅ HAR DET ALTSÅ HENDT! HVOR MYE TID HAR VI PÅ OSS, PAUL?

TYVE... KANSKJE TRETTI MINUTTER!

ETT ER NOK FOR MEG, VET DU...

ER DET?!

NATE ER SPESIALTRENT!

© B. Trudeau